

**ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ КУЛЬТУРНО-ЗУМОВЛЕНИХ
ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ В ІНШОМОВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Шистко А. О.

магістрант

ГПМ ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

м. Бахмут, Україна

<https://orcid.org/0000-0001-6031-6048>

aa.shystko@gmail.com

АНОТАЦІЯ

Шистко А. О. Проблеми адаптації культурно-зумовлених лексичних одиниць в іншомовному середовищі.

У статті проаналізовано точки зору вчених на проблему адаптації культурно-зумовлених лексичних одиниць в іншомовному середовищі. Схарактеризовано чинники, які призвели до появи культурем, підкреслено значущість знання про культурно-зумовлені лексичні одиниці для вдалого перекладу та обґрунтовано вживання найвлучніших видів перекладу з мови джерела до цільової мови під час транспонування культурних реалій. Виділено особливості функціонування та адаптації культуронімів у художньому тексті та мові ЗМІ.

Ключові слова: реалія, культуронім, поліонім, ідіонім, ксенонім, транслітерація, лінгвокультура.

Скорочення: ЛКС – лінгвокультурне співтовариство.

SUMMARY

Shystko A. O. Adaptation Problems of Culturally Determined Lexical Units in a Foreign Language.

Each language is not only a means of communication and expressing opinions, but also an instrument of national identity. Taking into consideration the relationship between language and thinking, researchers have concluded that it is appropriate to study the correlation of language and culture.

Linguoculturology uses such terms as "culturonym", as well as its varieties "polyionym", "idioculturonym", "xenonym" to describe national reality, which is an accepted term in Translation Studies.

The general concept of "culturonym" appeared in the context of the inclusion of some language units with culturally significant information to linguistic analysis. Insufficient knowledge of culturonyms obviously leads to translation errors. Existing methods for teaching translators do not always help, especially when you need to work with the elements of foreign culture.

The article defines methods for transmitting the meaning of specific national lexical units, they are transcription or transliteration; descriptive translation; translation of components and additional explanation of nationally determined vocabulary units; "word for word" translation or loans; translation by means of semantic analogies. In addition to the analysis of the theoretical part, the paper provides various examples of translation of culturally determined units and their use in literary texts and mass media.

It is possible to adequately describe Ukrainian linguoculture by means of the English language only if you have a mechanism for creating a xenonymic nomination to denote a foreign cultural element.

Keywords: reality, culturonym, polyonym, idionym, xenonym, transliteration, linguoculture.

Постановка проблеми. Питання перекладу, розуміння та зіставлення з реаліями інших мов та народів турбує вже не перше десятиріччя вчених лінгвістів, філологів і культурологів усього світу. Завдяки глобалізації та сталому розвитку людства, мова постійно поповнюється новими або модифікованими одиницями мовлення, що змушує не тільки звертати увагу на переклад, а й поглиблюватися до рівня смислового навантаження, іноді до культурних чи історичних джерел. Таким чином, проблема взаємодії мови і суспільства, процеси збагачення словникового складу мови шляхом запозичень

з інших мов є актуальним впродовж усього періоду існування мовознавства як науки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У пропонованій статті наводиться наша оцінка тих концепцій адаптації лексичних запозичень, які відбуваються в межах англійських та українських текстів. Відомі вчені, лінгвісти, мовознавці неодноразово звертаються до проблеми адаптації лексичних запозичень у своїх дослідженнях, працях та публікаціях кінця ХІХ ст. – початку ХХІ ст. Найвідоміші з них: А. Вежбицька, В. фон Гумбольдт, В.В. Кабакчі, І.П. Іванова, І.І. Халєєва, М.І. Костомаров, Р. Якобсон, Є.М. Верещагін. Не дивлячись на появу нових матеріалів в науковій літературі, під час опрацювання теми, виникає потрібність у подальшому аналізі питання адаптації лексичних запозичень, бо висвітлених матеріалів недостатньо і вони мають розбіжності, але завдяки вищевказаним вченим вже є певний теоретичний здобуток досліджень з зазначеного питання. Проте ознайомившись з великим об'ємом праць лінгвістів ми не виявили праць лінгвоісторіографічного характеру, в яких були б цілеспрямовано проаналізовані та класифіковані позамовні чинники виникнення культуронімів у мові-реципієнті, чим і зумовлюється **актуальність** обраної теми.

Метою пропонованої статті є аналіз способів адаптації культурно-зумовлених лексичних одиниць при перекладі в іншомовні реалії, виокремлені різними лінгвістами. Поставлена в дослідженні мета реалізується за методів аналізу, узагальнення, дедукції, опису, які є загальнонауковими методами теоретичних та емпіричних досліджень.

Виклад основного матеріалу. Кожна мова є не тільки засобом вираження думок та передавання інформації, а й повнокровним самовираженням народу. На думку Вільгельма фон Гумбольдта, саме духу мова зобов'язана своїм розвитком та розквітом «Дух живить мову, робить її потужною». Тобто мова наділена етно-утворюючою силою: саме мовний статус формує та визначає націю [1, с. 303-306].

Анна Вежбицька зауважує, що приклади подібного роду можна нескінченно множити, і вони неминуче доводять, що культура та дух зустрічаються у кожному вербальному або писемному процесі.

Відповідно до сучасного підходу, акценти у вивченні лінгво-культурної інтеракції розставлені трохи інакше. Вирішуючи питання про зв'язок мови та мислення, проведений за рахунок перенесення предмета дослідження у галузь взаємодії мови та культури, дослідники дійшли висновку про доцільність вивчення кореляції мови та культури як якогось психолого-соціального феномена. Це дозволяє вченим зняти спірне та важко вирішуване питання про відмінності в характері розумової діяльності представників різних етнічних груп. Визнання очевидності взаємозв'язку мови та культури дозволяє дослідникам підійти до вивчення етнокультурної специфіки, що має очевидні відповідності з мовними формами.

Згідно точці зору видатного вченого Р. Якобсона, «Все, що сказано на одній мові, може бути виражено на іншій» [8, с. 233]. Сучасні дослідники все більше уваги приділяють «дивній лексиці», яку називають по-різному: в перекладознавстві більш прийнятий термін «реалія».

Поняття «реалія» слід відмежувати від «термін». Реалії характерні для підмови художньої літератури та засобів масової інформації, нерозривно зв'язані з культурою певного народу, є загальноживаними для мови цього народу і чужими для інших мов.

В свою чергу терміни позбавлені будь-якої національної зафарбованості та відносяться, взагалі, до галузі науки. Вони створюються штучно, виключно для найменування предмета або явища, з поширенням якого і набуває широкого застосування.

Тому в лінгвокультурології вживається загальний термін «культуронім», а також його різновиди «поліонія», «ідіокультуронім», «ксенон». Детальну класифікацію цього терміну зробив в свої працях філолог, професор В. В. Кабакчі і вчені його школи.

При зовнішній відмінності термінів сутність проблеми очевидна: існують мовні знаки, що вимагають спеціальних рішень в умовах переходу від однієї мови до іншої, зокрема, в умовах перекладу. Найбільш загальним способом позначення для таких знаків можна вважати термін «культуреми», який вживається в більшості філологічних наук.

В контексті включення в лінгвістичний аналіз мовних одиниць компонентів значення та сенсу, що містять культурно-значиму інформацію, з'явилося загальне поняття «культуронім» (від лат. *cultura*, від *colo*, *colere* – обробіток, пізніше – виховання, освіта, розвиток, шанування + грец. *ὄνομα* – ім'я, назва), термін, запропонований В. В. Кабакчі. В своїй роботі «Практика англomовної міжкультурної комунікації» лінгвіст ґрунтовно визначає це поняття та надає свою класифікацію [4].

Отже, поняття культуреми використовується в культурологічному підході до вивчення мови, який дозволяє розглядати будь-яке явище всередині інтелектуального простору культурних смислів. Культурема — це комплексна, стійка, постійно відтворена в певному етнолінгвістичному соціумі структура, яка, об'єднуючи в своєму змісті багатий соціальний та історичний досвід, відображає ціннісні орієнтири даного суспільства.

З огляду на цю понятійну подвійність, виражену у вигляді дихотомії: культурема — лінгвокультурема, у цієї роботі ми будемо користуватися терміном «культуронім» як більш наближеному до мовного знаку, звертаючись за необхідністю до визначень та функціонально-змістовним критеріям, розробленим для понять «реалія» та «культуреми».

Можливо, найбільш характерною ознакою для розпізнавання культуроніма служить наявність асиметрії між:

- а) можливим культуронімом та його контекстуальним оточенням;
- б) між можливим культуронімом та його стандартною словниковою відповідністю.

На перший погляд, завдання для перекладачів в зверненні до «дивної лексики», культуронімів, не дуже складне, досить застосувати напрацьовані технології, прийоми, що дозволяють передати якийсь сенс, виражений за допомогою знака-культуроніма, цільовою мовою. Однак прийнятні для лексикології підходи до класифікації таких знаків, як одиниць словника виявляються малоефективними, а то й зовсім не придатними при перекладі текстів, що виражається в появі деструктивів в перекладному тексті та сприяє стилістичній дискомфорності [5].

Основною проблемою інтерлінгвокультурології є необхідність адекватної номінації елементів іншомовної культури. Одиниці, закріплені за елементами культур, прийнято називати «культуронімами».

Залежно від належності культуроніма до мови тієї чи іншої культури В. В. Кабакчі поділяє їх на три основні типи:

- поліоніми (універсальні елементи земної цивілізації, що зустрічаються в багатьох культурах),
- ідіоніми (мовні одиниці, закріплені за специфічними елементами культури народу-носія цієї мови), і,
- ксеноніми (мовні одиниці, закріплені за специфічними елементами зовнішніх (іншомовних) культур) [4].

Відповідно, недостатнє знання культуронімів очевидно призводить до виникнення помилок при перекладі. Якщо спробувати об'єднати ці точки зору, то на наш погляд, виходить така картина. Наявні методики навчання перекладачів не завжди допомагають, якщо необхідно працювати з матеріалом, імпліцитно спираючись на елементи чужої культури. Проблема посилюється, коли доводиться перекладати текст високого художнього рівня, прагматичний потенціал якого не завжди легко оцінити навіть носієві мови.

Двомовні словники нададуть нам не тільки відповідність *село / village*, але і *селище / village*, але якщо перекладач піде цією універсальною відповідністю, то може бути обдуреними сам і (або) ввести в оману читача, якщо в

початковому тексті відмінність між *селом* та *селищем* виявиться інформаційно значущим: наприклад, важливо, що в *селищі* (*поселення в сільській місцевості неподалік від полів*) немає своєї церкви, а в *селі* вона є.

В англійському побуті слово *village* включає інформацію «наявність церкви», отже, це слово виявляється непридатним для передачі знака *селище* (*поселення в сільській місцевості неподалік від полів*), якщо цей знак використаний в тексті класичної української літератури, зокрема, 19 століття, коли така різниця була суттєва; в сучасному побуті така різниця не суттєва в українській культурі, тому для сучасних текстів пару *село* / *village* можна віднести до розряду поліонімів, тоді як, наприклад, для творів М. Гоголя її слід включити в розряд ідіонімів, тобто визначити як культурно-зумовлену лексику, оскільки за 200 років мовна картина світу в українському культурному просторі змінилася більш значно, ніж в англійській.

У зв'язку з цим можна навести як приклад таку деталь, як переклад слова *village* в творах Агати Крісті словом *село*: все ж навіть для сучасного сприйняття виявляється дещо дивним, що мова йде про «село», в якому є магазини, кафе, пошта, церква, бібліотека тощо. Цілком очевидно, що тут виникає певне інформаційне зрушення, яке, можливо, заповнюється культурним домислюванням типу «мабуть, в англійському селі все це є на відміну від українського».

Багатогранність культуронімів, яка зумовлює складність їхньої ідентифікації в процесі перекладу, посилюється перекладацькими рішеннями при виборі того чи іншого варіанта відповідності. По суті, інформаційні, в тому числі смислові втрати неминучі, але вони проявляються по-різному в умовах тих чи інших перекладацьких переваг.

Найбільш поширеними прийомами при передачі культуронімів-ідіонімів можна вважати транслітерацію, додавання / опис, лексико-семантичне калькування та функціональну заміну (аналог). Відповідності, отримані при

використанні цих прийомів, вважаються точними, але інформаційно-сміслові втрати певним чином ігноруються.

Тим часом, такі «точні відповідності» уявлення чужої культури зазвичай сприймаються як чужі, незрозумілі, безглузді-дискомфортні в широкому сенсі слова, свідчать, як мінімум, про зрушення, а то й спотворення інформації, яка в початковому тексті відрізняється повнотою культурного сенсу.

Спираючись на приклади наведені вище, можна припустити існування кількох способів передачі лексичних значень культурно-зумовлених одиниць національної лексики. Кожен із цих способів може вважатись досить надійним, якщо він забезпечує вірне вираження основного та специфічного сенсу одиниці вихідної мови в мові перекладу. Оскільки природа, структура, сфера використання та денотативне значення різних культурно-зумовлених одиниць національної лексики рідко мають однакове смислове «розширення», їхні методи перекладу також не можуть бути однорідними. Залежно від цих факторів, можемо визнати досить надійними методи передачі значення конкретно національних одиниць лексики, такі як:

1. Транскрипція або транслітерація. Виключно одиниці національно-специфічного лексикону, значення якого передаються на фонологічному рівні, зазвичай належать до справжніх інтернаціоналізмів і включають переважно суспільно-політичні одиниці лексикону (пор. *Лорд, пані, містер, шилінг, козак, гривня тощо*). Наприклад, *Це місце бідної кольорової жінки, а ти великий джентльмен з Кейптауна* (Р.А.Брагамс).

2. Транскрипція або транслітерація та пояснення їх справжнього національно-специфічного значення. У багатьох випадках мовна форма одиниці національно-специфічного лексикону передається за допомогою транскрипції або транслітерації, що не може забезпечити повного вираження її лексичного значення. Тоді стає необхідним додаткове пояснення його сенсу. Це відбувається, коли одиниця/поняття культурно-зумовленого лексикону вперше вводиться цільовою мовою або коли він ще не відомий широкій громадськості

читачів/слухачів цієї мови. Пояснення може бути дано або у перекладі уривків мовленнєвого потоку, де використовується одиниця культурного зумовлення, або у виносці, коли стає необхідним тривале пояснення: *вони відвезли її до Лондонського Тауера*. (Джером К. Джером). *Коли світанок тільки-но світав, він опинився біля нього Ковент-Гарден*. (О. Уайльд).

3. Переклад тільки за допомогою описового пояснення. Це відбувається переважно тоді, коли транскрипція/транслітерація не є корисними у вираженні сенсу культурно-зумовленої національної одиниці, або коли це може спричинити непотрібну двозначність у оповіданні/тексті цільової мови (пор. *Matron – завгосп у навчальному закладі і медсестра*); *Pilgrim Fathers – Батьки-прочани, перші колоністи з Англії, які прибули у 1620 році до Північної Америки на вітрильнику «Мейфлауер»*;

Примітка: в деяких американських ресторанах українські вареники називають *равіолі* (італ.);

інтендант – старшина – стерновий у морській піхоті (а також квартирмейстер) у англ. армії.

І не всі культурно-зумовлені/окремі одиниці національного лексикону настільки «сильно» завантажені інформацією, що їх слід пояснювати у виносці.

4. Переклад складових частин та додаткове пояснення одиниць національно-зумовленого лексикону. Власне значення деяких конкретних одиниць національного лексикону можна вірно передати шляхом регулярного перекладу всіх або деяких їх складових частин та пояснення денотативного значення, що відноситься до одиниці мови-джерела. Комбінований підхід у трактуванні цієї групи конкретних національних одиниць лексикону викликається складністю значення, властивою одиницям мови-джерела.

Обсяг пояснення цільовою мовою зумовлений характером конкретної одиниці національної лексики, метою перекладу, а також деякими характерними можливостями тексту, в якому використовується ця одиниця. При перекладі на мовному рівні (поза контекстом) пояснення може бути

практично необмеженим: *Battle of Britain* – *Битва за Англію* (повітряні бої англійської авіації з гітлерівськими бомбардувальниками над територією Великої Британії, особливо в районах Лондона та Південної Англії 1940-1941 рр.);

ginger ale – *імбірний ель/імбірне ситро* (базовий рівень газованого напою).

5. Шляхи дослівного перекладу або калькування. Коли комплексні елементи, що складають одиниці національно-специфічного лексикону, є водночас основними носіями їхньої власної сутності, вираженої через їхнє значення, вірного перекладу таких одиниць можна досягти або за допомогою дослівного перекладу, або калькуванням. Кожен із цих способів може бути добре проілюстрований англійською та українською мовами.

А. Дослівний переклад — це конкретні національні одиниці лексики, наприклад: *first (second, third) reading* — *перше (друге, третє) читання* (офіційне внесення законопроекту в англійський парламент); *щоденник* (учнівський) — *student's everyday record book*, і так далі.

Б. Денотативне значення багатьох одиниць конкретного національного лексикону можна передати також шляхом калькування, з англійської: *The Salvation Army (USA, Gr.Britain)* — *Армія порятунку*; *Fan club* — *клуб прихильників/уболівальників (артиста, спортсмена тощо)*; *орден св. княгині Ольги Київської* — *The Order of St. Olga Princes of Kyivan Rus'*.

І все ж жоден із двох способів перекладу часто не може вичерпно виразити всі позамовні деталі значення, властиві більшості одиниць у мові-оригіналі.

6. Переклад засобами семантичних аналогій. Незважаючи на відмінності в економічних, соціальних, політичних, культурних, а в багатьох випадках і географічних умовах, незалежно від того, в якій країні розвивається нація вихідної мови та цільової мови, деякі особливі поняття в обох мовах можуть бути ідентичними або аналогічними за своїм значенням та функціонуванням.

Таким чином, аналогічні національні поняття в різних мовах можуть виникнути в результаті прямих чи непрямих (через мову-посередника) запозичень. Хоча далеко не всі аналогії – абсолютна складність значень, властивих одиницям мови-джерела. Конотативні розбіжності, а іноді і сфери вживання, не завжди можуть повністю збігатися в цільовій мові, що ми зараз зможемо побачити у кількох прикладах.

Англ. : *City/Town Board of Education* — міський відділ освіти; *pop corn* — кукурудзяні баранці; *gingerbread* — імбірний пряник, коврижка; *stewed fruit* — узвар/компот;

Укр. : *курсова робота* — *term/yearly essay/project*; *консультація* — *tutorial*; *дипломна робота* — *graduation essay/project*;

Тому можна припустити, що такі поняття лише умовно різні. Вони ближчі до звичайних семантичних еквівалентів, хоча і не позбавлені деяких позамовних деталей у мові-джерелі.

У культуронімів наявний оцінний інваріант сприйняття – будучи задіяними в тексті, такі одиниці знаменують, чи входить предмет мовлення в ціннісний (або антиціннісний) сегмент когнітивної бази даного лінгвокультурного співтовариства (ЛКС).

Особливість оцінки, яка виражається культуронімом, полягає в тому, що дана оцінка не заперечується, оскільки вона належить до культурно-ціннісної бази і зрозуміла всім членам даної лінгвокультурної спільноти. Саме внаслідок цієї обставини використання культуронімів представляється настільки ефективним: оцінка, яка інкорпорована в них, не вимагає доказів, хоча вона представлена в згорнутому вигляді, абсолютно прозора і легко зчитується всередині однієї лінгвокультурної спільноти, зустрічаючи нерозуміння серед членів іншої.

Беручи до уваги те, що «медіатекст — це сконструйована мовна поведінка, відповідна інтенціональному стану (~ ментальності промовця) і культурнімічним моделям описового або наказуючого характеру» [2, с. 52], є

всі підстави припустити, що в просторі медіатексту створюються численні осередки модалізації. Їх джерелом є вираз суб'єктивного ставлення і оціночних суджень, що знаходяться в прямій залежності від смислової позиції адресанта.

Експлітуєма, таким чином, суб'єктивна характеристика надання оцінки насамперед співвідноситься з реалізованою в тексті ідеологічною модальністю. Однак важливою є і культурологічна складова. Будучи основною в тексті дискурсу, ідеологічна модальність взаємодіє з модальністю культурологічною, підпорядковуючи її собі і багаторазово посилюючись. В результаті збільшується градус агонального дискурсу, що веде до його більшої поляризації.

Аналіз медіадискурсу свідчить про тенденцію використання в ньому культуронімів як ярликів надання оцінки. При цьому те, яким є знак оцінки – негативний або позитивний – в більшості випадків обумовлено ідеологічною модальністю тексту, згідною зі смисловою позицією адресанта.

Емпіричний матеріал свідчить, що поява культуронімів в публіцистичному дискурсі мас-медіа не випадкова. Культурно обумовлені мовні знаки проходять процес дискурсивної адаптації за допомогою реалізації декількох функцій: кодифікування читачем, комунікативна функція, оцінна (евалюативна), ідентифікуюча, референтивна і експресивна.

Саме смислова позиція адресанта диктує оцінний заряд культуроніма, який виступає в тексті джерелом модалізації. Таким чином, використовувані в англomовному політичному медіадискурсі культуроніми включають одиниці різної рівневої приналежності (морфеми, лексеми, синтаксеми) з позначенням:

- (1) свого або чужого етносу,
- (2) різного роду реалій своєї або чужої культури,
- (3) соціальних практик того чи іншого ЛКС.

Спектр культуронімів досить широкий. Але звертає на себе увагу те, що вони прості і однозначні для інтерпретації. Створюючи множинні осередки модалізації в поляризованому контексті, вони виявляються повністю

підпорядковані смисловій позиції автора і реалізованій в тексті ідеологічній модальності.

Сьогодні, по суті, кожна людина, найчастіше незалежно від свого бажання, стає учасником медійного дискурсу. Ефективне міжкультурне спілкування, на думку В. Верещагіна і М. Костомарова, засноване на адекватному взаєморозумінні комунікантів, які належать до різних лінгвокультур.

У міжкультурному спілкуванні білінгви не просто (лінгвістично) декодують текст, а й оперативно підключають фонові знання про іншомовну культуру [6]. При цьому передбачається пізнання плану змісту мови іншомовної лінгвокультури і оволодіння знаннями про мовну картину світу носіїв даної національної мови як про систему бачення світу.

Ефективна міжкультурна комунікація можлива тільки при створенні загального знакового простору, якщо комуніканти користуються одним самим кодом. Однак його не завжди супроводжує загальний концептуальний простір внаслідок різниці мовних картин.

Завдання білінгва — зі свого запасу мовних засобів вибрати саме таку одиницю, яка найбільш адекватно відповідає даній ситуації спілкування. Так, білінгв знає, що хоча *педагог* і *вчитель* синонімічні в українській мові, *pedagogue* володіє негативними конотаціями, і вибере саме таке слово, яке не викличе здивування у співрозмовника.

Вибір одиниці номінації є важливим фактором, що визначає ефективність міжкультурного спілкування.

Носії української мови, описуючи свою культуру англійською, наповнюють слова концептуальним змістом, характерним для своєї культури, що може бути неадекватно сприйняте представниками іншої лінгвокультури.

Носії англійської мови сприймають англомовні номінації української культури через призму своєї картини світу, що може перешкоджати ефективному спілкуванню.

Створюючи текст про іншомовну культуру рідною мовою або про рідну культуру другою мовою, автори-білінгви не обмежені вихідним текстом, як при безпосередньому перекладі, тому в меншій мірі схильні до локалізації тексту. Швидше, навпаки, вони прагнуть зберегти субстрат лінгвокультури при її іншомовному описі. Тому в текстах такого роду звертають на себе увагу ксенонімічні запозичення і кальки, за допомогою яких актуалізується так званий «інолінгвокультурний субстрат» (термін В. В. Кабакчі) [4].

Слідом за В. В. Кабакчі можна з упевненістю стверджувати, що лексика з культурним забарвленням виступає маркером адаптації, тобто вказує в прямій або непрямій формі на те, яку культуру автор має на увазі, адже далеко не в кожній лінгвокультурі слово-еквівалент буде відзначено негативною конотацією. Культурологічний компонент може ховатися також в синтактиці мовного знака. Наприклад, відома словотвірна модель несе в собі широкий спектр негативних конотацій, коли власна назва приєднується до кореня *-gate*, висхідна до *Watergate* — назва готелю, в стінах якого в штабі Демократичної партії були встановлені прослуховуючі пристрої під час виборчої кампанії 1972 року [3, с. 163].

Така модель активно використовується в мас-медійному дискурсі: недарма журналіст Карл Вік пише, що будь-який скандал може отримати найменування чергового Уотергейту: *Over the decades since, there have been efforts, never quite right, to dub this or that scandal the next Watergate* [10, с. 34].

Прагматика мовного знака також може бути джерелом культурологічного маркування. Наприклад, в колонці «Opinion» газети New York Times Чарльз Сайкс пише: *The conservative media ecosystem - like the rest of us - has to recognize how critical, but also how fragile, credibility is in the Orwellian age of Donald Trump.* / Консервативна еко-система мас-медіа, як і всі ми, повинна визнати, наскільки критично мала ступінь і без того крихкої довіри в Оруеллову епоху Дональда Трампа [9].

Висновки. Отже, національно-культурні відмінності, які спостерігаються на всіх рівнях мови, особливо яскраво проявляються на лексичному рівні. Денотативні реалії найбільш наочно демонструють національну своєрідність культур. Особливо важко виділити конотативні реалії. Звичайні слова в різних національних варіантах мови можуть мати додаткові значення, які зумовлені національно-культурними факторами, пов'язаними з традиціями, фольклором народу-носія мови.

Відповідно, культурологічна модальність, яку реалізує культуронім, стає тотожною за знаком модальності ідеологічній. Ідеологічна модальність повністю поглинає модальність культурологічну, змушуючи останню обслуговувати смислову позицію адресанта. Характерно те, що культуроніми, що вживаються в дискурсі ЗМІ в переважній більшості випадків використовуються для відчуження опонента. В цілому ж, абсолютно очевидно, що культуроніми внаслідок такої характеристики, як оцінна біполярність, при використанні підлаштовуються під необхідний ідеологічний контекст.

Перспективи подальших розвідок обумовлені поширенням й постійним ростом потреби в міжкультурному спілкуванні людей, що представляють різні культури, але прагнуть до ефективного і адекватного взаєморозуміння.

Під час використання англійської мови як засобу опису українського дискурсу мова неминуче переорієнтується на описувану лінгвокультуру. При цьому відбувається своєрідне накладення однієї культури на ментальність іншої, що перешкоджає взаєморозумінню. І навпаки, адекватно описати українську лінгвокультуру засобами англійської мови можна тільки володіючи механізмом створення ксенонімічної номінації для позначення інокультурного елемента.

Підсумовуючи сказане, з упевненістю констатуємо, що володіючи властивостями макрометафоричності і оцінковості, культурологічно-марковані одиниці багаторазово відтворюються і тим самим сприяють постійному реконструюванню культурно-ціннісного простору тієї чи іншої лінгвокультурної спільноти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию. Москва: Прогресс, 1984. С. 303-306.
2. Дускаева Л. Р., Краснова Т. И. Интенциональность и модализация медиатекста в контексте культуры (опыт обобщения). *Политическая лингвистика*. 2014. № 3 (49). С. 51– 57.
3. Иванова С. В., Чанышева З. З. Семантика и прагматика языкового знака как драйверы культураносности. *Вестник рос. университета дружбы народов. Серия: Лингвистика*. 2014. № 4. С. 154–166.
4. Кабакчи В. В. Основы англоязычной межкультурной коммуникации: Учеб. пособие [для изучающих англ. яз.]. Санкт-Петербург: РГПУ им. А. И. Герцена, ИВЭСЭП, 1998. 252 с.
5. Степанов Ю. С. Семантическая реконструкция (в грамматике, лексике, истории культуры). *Proc. Of the Eleventh Intern. Congr. Of Linguists. Bologna-Florence. August 28 – September 2, 1972*. Bologna: Il Mulino. 1975. P. 573–577.
6. Хорошун О. О. Мовна та концептуальна картини світу в дослідженнях сучасної лінгвістичної науки. *Глухівські наукові читання-2011, матер. міжнарод. наук.-практ. конф. (15–17 лист. 2011 року)*. Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2011. С. 241–246.
7. Coll Steve. Defying Conventions. *New Yorker*. 2016. 8. 15. P. 19–20.
8. Jakobson R. On Linguistic Aspect of Translation. *On Translation*. Cambridge: Harvard University Press, 1959. P. 232–239.
9. Sykes C. J. Why Nobody Cares the President Is Lying. *New York Times*, 2017. 4 Febr. URL: <https://www.nytimes.com/2017/02/04/opinion/sunday/why-nobody-cares-the-president-is-lying.html>.
10. Vick K. Is Putin Taking Sides? *Time*. 2016. 8. 08. P. 34–37.